PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA SLOVENSKO PRIMORJE

Leto 3. štev. 568 - Cena 6 lir - 4 jugolire - 2.50 din | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. postale | TRST četrtek, 17. aprila 1947 | UREDNISTVO in UPRAVA. PIAZZA GOLDONI št. 1 - I. Tel. št.: Ur. 93806. 93808 Upr. 93807. Rokopisi se ne vračajo

Pokrajinski odbor Enotnih sindikatov poziva vse delavce, naj v najvišji meri prispevajo, da bo nova sindikalna organizacija nadaljevala tradicije razredne borbe in da bo uspešno delovala, da se delovnim množicam zagotovi dostojno življenje.

MOLOTOV PREDLAGA

naj bi na sedanjem zasedanju zunanjih ministrov zaključili in podpisali pogodbo z Avstrijo - Danes bo jugoslovanski predstavnik obrazložil jugoslovanske zahteve

Moskva, 16. (ATI-AFP) — Na današnjem zasedanju zunanjih ministrov je Molotov izjavil, da je delo izvedencev glede proizvodnje in porazdelitve premoga v Evropi dalo pozitivne rezultate, vendar pa ni pričakovati izvedbe gospodarske enotnosti Nemčije, ne da bi se prej rešilo vprašanje premoga. Proizvodnja nemškega premoga je od 216.000 ton dnevno leta 1938 padla na 143.000 ton, to je za 53%. Od te proizvodnje bi 20 do 25% izvažali in polovica izvoza bi morala iti na račun reparacij.

Na podlagi teh ugotovitev izvedencev je Molotov predlagal: 1. Berlinski nadzorstveni svet naj določi načrt za proizvodnjo in porazdelitev premoga, oziraje se na gornje ugotovitve. 2. Imenuje naj se posebna ustanova, ki bo imela nalogo izvajati ta načrt. 3. Uvede naj se posebno nadzorstvo nad Porurjem pod kontrolo nadzorstvenega sveta. Molotov je dalje zahteval, naj bodo pri tem delu udeležene demokratične stranke, sindikati, protinacistične organizacije ter nemške tehnične družbe.

Bevin in Marshall sta vztrajala na tem, kar sta bila že dosedaj izjavila, enako tudi Bidault.

Prešli so nato na vprašanje pogodbe z Avstrijo. Predvsem so sklenili, da bodo na jutrišnji seji zaslišali jugoslovanskega in avstrijskega predstavnika, nato pa bodo preučevali člene, ki so jih pripravili namestniki.

Molotov je izjavil, da se strinja s tem, da bi že v teku sedanjega zasedanja zaključili in podpisali v Moskvi avstrijsko pogodbo.

Razpravljali so nato o posameznih členih pogodbe z Avstrijo, razpravljanje o 5. členu, ki se nanaša na avstrijske meje, pa so na zahtevo Molotova odložili, dokler ne bo zaslišan jugoslovanski predstavnik glede jugoslovanskih zahtev po slovenski Koroški.

Člen, ki se nanaša na vojne zločince, so zopet predali redakcijskemu odboru. Sovjet. zveza in Francija zahtevata, naj bo ta člen zelo strog, Anglosaksonci pa zahtevajo, naj se za izročitev vojnih zločincev predložijo jasni in točni dokazi.

Kakor rečeno, bodo o ostalih točkah nadaljevali razpravljanje na jutrišnji seji.

Koroška hoče k Jugoslaviji

Beograd, 16. (ATI-TASS). — Ljudstvo in demokratične organizacije Slovenske Koroške nenehno zahtevajo priključitev svoje domovine k bratom v Jugoslaviji.

Številne slovenske organizacije in skupine zasebnikov so poslale Svetu zunanjih ministrov in šefu jugoslovanske delegacije v Moskvi neštete resolucije.

V teh resolucijah poudarjajo, da so se Koroški Slovenci junaško borili za demokratične pravice, toda kljub temu bi jih sedaj hoteli prepustiti protidemokratičnemu avstrijskemu režimu. Razen tega podčrtavajo v resolucijah, da se Koroškim Slovencem ne priznavajo najosnovnejše demokratične pravice, za katere so prelili toliko krvi.

Dunaj izkazuje hvaležnost sovjetskim osvoboditeljem

Dunaj, 16. (ATI-TASS) — Ob drugi obletnici osvoboditve Dunaja, so vse državne zgradbe razobesile avstrijske in sovjetske zastave.

V svojih govorih so predsednik vlade Figl, podkancelar Scherf in župan Kerner izrazili hvaležnost Avstrijcev Rdeči armadi.

Sovjetski komisar za Avstrijo generallajtnant Kurasov je poudaril slavne borbe sovjetske armade za osvoboditev evropskih narodov. Omenil je, da je najboljši način za počastitev spomina padlih junakov učvrstitev miru in demokracije. Po govorih so položili na grobove slavnih borcev vence.

Popoldne je dunajska mladina priredila velike manifestacije, na katerih je vzklikala sovjetskim osvoboditeljem. Dunajsko županstvo je pa imelo izredno sejo.

⁂

Berlin, 16. (AFP) — Petsto jugoslovanskih beguncev je zapustilo britansko zasedbeno področje in odpotovalo v Jugoslavijo.

Preložena seja Varnostnega sveta

Lake Success, 16. (ATI AFP) — Seja Varnostnega sveta, ki bi morala biti jutri in na kateri bi morali razpravljati o ameriški pomoči Grčiji in Turčiji, je bila odložena na 18. aprila.

⁂

WASHINGTON. — Ameriško zunanje ministrstvo je izjavilo, da ni sprejelo od egiptske vlade nikake prošnje za posojilo, da bi učvrstili podlago egiptski valuti.

Ameriške ladje na Kreti

Atene, 16. (ATI AFP) — Del ameriške mornarice, ki ji poveljuje admiral Bieri, je prispel na Kreto. Druge ladje pričakujejo v petek. Eskadro sestavljajo križarka Bayton, nosilka letal Leyte, križarki Providence in Porthmouth, štirje rušilci, ladja s tovorom živeža, petrolejska ladja in tovorna ladja.

Truman skrbi, da ne bi orožja dobili „nepoklicani"

Washington, 16. (ATI-AFP) — V ameriških političnih krogih izjavljajo, da je Trumanovo zahtevo po ustanovitvi strogega nadzorstva nad izvažanjem ameriškega vojnega materiala narekovala skrb, da ne bi kaj tega orožja prišlo v države, ki so «pod sovjetskim vplivom».

Ameriško orožje za Kitajsko

Rim, 16. (Tass) — Včeraj je prispela v genovsko pristanišče ameriška ladja «Winslov», ki vozi razstrelivo na Kitajsko. Količino in vrsto streliva drži jo v tajnosti, da ne bi prišlo do incidentov. Doznalo se je, da je moštvo ladje proglasilo protestno stavko proti pošiljanju takih tovorov na Kitajsko.

Arabske države in palestinsko vprašanje

Kairo, 16. (ATI-AFP) — Na predlog sirijske vlade so se zunanji ministri arabskih držav sestali v Damasku, da se dogovorijo o stališču arabske lige glede palestinskega vprašanja, ko bodo o njem razpravljali pred ZN. Ob tej priliki bodo razpravljali tudi o vprašanju petrolejskih vodov skozi Sirijo in Libanon. Slednji je sprejel dogovor ameriških petrolejskih družb, Sirija pa je dogovor odklonila.

Brating - sovjetski kandidat za tržaškega guvernerja

Lake Success, 16. — Agencija France Presse poroča, da je Sovjetska zveza predlagala članom Varnostnega sveta, naj imenujejo člana švedskega parlamenta Jurija Bratinga za tržaškega guvernerja.

Namestnik glavnega tajnika OZN, Sobolov, je izjavil predstavnikom tiska, da ni Varnostni svet določil še nobenega datuma, za razpravljanje o imenovanju tržaškega guvernerja.

Stalinova brzojavka Titu

Moskva, 16. (Tass) — Generalisim Stalin je poslal ob priliki druge obletnice podpisa prijateljske pogodbe med ZSSR in FLRJ pozdravno brzojavko maršalu Titu. Maršal Tito se je Stalinu zahvalil za pomoč, ki jo narodi Sovjetske zveze dajejo narodom Jugoslavije.

Tržaški mladinci pozdravljajo Tita

Beograd, 16. (Tanjug) — Mladinci prve tržaške brigade «Alma Vivoda» so ob začetku dela na novi mladinski progi Samac-Sarajevo poslali maršalu Titu pozdravno brzojavko. V brzojavki poudarjajo potrebo bratstva in prijateljstva med ljudstvom Tržaškega Svobodnega Ozemlja in narodi Jugoslavije ter podčrtujejo, da bo industrijalizacija Jugoslavije pripomogla k gospodarskemu napredku tržaškega ozemlja.

Rooks pri Titu

Beograd, 16. (ATI AFP) — Maršal Tito je danes sprejel glavnega ravnatelja Unre generala Rooksa in njegovo spremstvo. General Rooks bo danes gost jugoslovanske vlade, v četrtek bo pa na sprejemu pri šefu Unrine misije za Jugoslavijo, Sergejčiku. V petek bo Rooks odpotoval iz Beograda preko Dunaja in Prage v Varšavo.

1. maj 1947 - Trst

Velika manifestacija ljudstva STO-ja

za zmago demokracije,
za združitev vseh demokratičnih sil proti kolonialnim načrtom imperialistov,
za združitev vsega delovnega ljudstva, delavcev, kmetov in inteligence v borbi za mir in za kruh,
za sindikalno enotnost,
za združitev vse mladine v enotni mladinski fronti,
za združitev vseh žena v enotnem ženskem gibanju,
za demokratične svoboščine in človenčanske pravice.

MANIFESTACIJA

za bratstvo med narodi in mir v svetu,
za bratstvo med italijanskim in slovanskim ljudstvom,
za dobre odnošaje med Italijo in Jugoslavijo,
za pomirjenje duhov,
za medsebojne odnošaje prebivalcev STO-ja, ki naj bodo vredni kulturnih tradicij našega mesta,
za dejansko narodnostno enakopravnost.

MANIFESTACIJA

za začasni vladni svet, ki bo izraz volje ljudskih množic in ki bo odgovarjal interesom prebivalstva,
za demokratične volitve,
za mobilizacijo vseh pozitivnih sil, ki lahko zagotovijo boljše življenske pogoje delovnemu ljudstvu,
za nadzortsvo širokih delovnih množic nad cenami, nad preskrbo in razdeljevanjem potrošniških dobrin,
za znižanje cen,
za ukrepe, ki naj najprej ublažijo, nato pa odpravijo brezposelnost.

MANIFESTACIJA

za gospodarski razvoj Trsta,
za mir vsem, ki žive od lastnega dela,
za tesno povezavo z zaledjem, kar je edino jamstvo za življenje STO-ja,
za ohranitev in razvoj naše industrije, ki daje kruh širokim slojem tržaškega prebivalstva,
za gospodarsko neodvisnost, proti kolonialnim načrtom imperialistov na škodo delovnega ljudstva STO-ja.

MANIFESTACIJA,

ki naj pokaže vodilno vlogo, ki jo mora imeti danes v javnem življenju delovno ljudstvo kot borec za novo pojmovanje družbenega življenja.

SVARILO

sovražnikom ljudstva in demokracije, fašistom in šovinistom, hlapcem imperializma, ki hočejo ohraniti in poglabljati razkol med delovnim ljudstvom ter netiti sovraštvo med prebivalstvom STO-ja.

PRVI MAJ 1947 BO DELOVNO LJUDSTVO STO-ja PRAZNOVALO STRNJENO IN ENOTNO, POD ZASTAVAMI DEMOKRACIJE, BRATSTVA IN NEODVISNOSTI!

ZA PROSLAVO 1. MAJA 1947
KOORDINACIJSKI ODBOR

Velikonočno pismo briškega duhovnika

Z veliko zakasnitvijo smo prejeli pismo tov. Edka Ferjančiča, župnika v Kojskem v Brdih. Čeprav je članek namenjen za Veliko noč, ga zaradi njegove aktualnosti v celoti objavljamo.

Minulo je leto dni, odkar smo sprejemali razne mednarodne komisije, od katerih smo pričakovali, da bodo stoodstotno upoštevali naše pravične želje in z izpolnitvijo postavile piko na zadnji i v naši pravici. Spet prihaja med nas komisija, ob kateri bi morda Pilat vzkliknil podobno kot na prvi veliki petek: Kaj je pravica?

Nič zato, mi ne izgubimo poguma, saj imamo pred seboj Veliko noč, ki nam oznanja, da pride po vsakem velikem trpljenju in krivicah končno le enkrat plačilo, vredno prestanega. Pravica bo obhajala praznik zmage. In takrat bo krivica čutila svoj poraz.

Vsak pameten in pošten človek, ki le količkaj resno in trezno premišljuje, preudarja ter razume vso borbo našega malega naroda, se mora čuditi. Čuditi se mora silni življenjski moči in odpornosti ljudstva v tej deželi v borbi za biti in živeti. Borba, ki ji v zgodovini ni para, saj je stara kot je narod sam, borba, v kateri bi marsikak drug narod že davno podlegel in obnemogel, daje našemu malemu narodu vedno znova novega življenja in zagona in ga tako rekoč pomlaja. K temu je z nemajhnim deležem prispevalo tudi ljudstvo Slovenskega Primorja.

Ko se je peščici malodušnih skoro zdelo, da nas jašizem pomelje in zmendra, kot cestni valjah, se je zagnal med nas kakor trop veselih otrok nov val navdušenja in veselja, ki so ga prinesli naši najboljši.

In mislim, da smo doslej dokazali, da zaslužimo svobodo, da smo vredni življenja, za kakršnega se je ljudstvo borilo. Ne delamo pa nikomur nobene krivice, ako še enkrat priznamo ves delež na prebujenju naše dežele ravno onim, ki so prišli prvi med nas z besedo osvoboditve.

Tako je bilo.

Primorska torej zasluži v celoti, da živi v našem sklopu. Tega se zavedamo vsi, tudi tisti, ki jih bodo še prisilne meje ločile od nas. Naše življenje je njihovo upanje.

Še nekaj. Nekateri ljudje so danes spet malenkostni. Hočejo biti širokogrudni in velikopotezni, pa se strašijo vsake sapice in jih pretrese tek male miškice. Novo Jugoslavijo gradimo in to na razvalinah. Mnogo časa še nimamo, kajti gradimo prav vse. Mar misli kdo, da je imel Noe vse pri rokah, ko je začel graditi ladjo? Ne, prav zato je gradil toliko let. Enako bo z nami, le da bo doba gradnje neprimerno krajša. Zato nam jamčijo petletke.

Vsi začenjamo z malim, da pridemo do večjega. Cesar nimamo še danes, bomo imeli jutri, toda gotovo. Seveda moramo pa prav gospodariti. Po navadi je slab gospodar tisti dedič, ki dobi že vse v redu. Prav zaradi tega je sprejela naša država velike načrte. Z načrti so težave, a še večje in nepremagljive so, kjer se dela brez načrtov. Med drugim nam manjka industrije. Ravno industrija pa zahteva največ naporov. Umskih in materialnih. In pri nas so pogoji zanjo, gradimo jo že, to se pravi, v teku so dela za ustvaritev našega lastnega gospodarstva.

Pogumno moramo naprej. Cesar ni zmogla prejšnja Jugoslavija, nam bo dala sedanja. In če smo mi bili prej odvisni od drugih, ali moramo biti tudi danes? Ne, zavedamo se predobro, da ravno odvisnost vodi v suženjstvo, in je to neka moderna sužnost sama.

Naša domača proizvodnja ne bo zaostajala za tujo. V stari državi smo oddajali prvine poceni v tujino, izdelke pa smo drago plačevali spet v tujini iz naših prvin. Nič čudnega, da se je potem komu zahotelo po naši zemlji. Sedaj pa smo veseli in ponosni, ker je delo v teku, delo po načrtih, ki nas rešuje obvisnosti in s tem tujega jarma.

Enega ali drugega hočejo strašiti še na drugem področju: to je z vero. Če je kje, je ravno v novi Jugoslaviji vera na poti do lastnega cilja. Toda otresti se bo morala vseh tistih vplivov, ki so ji v preteklosti prej škodili kakor koristili. Kot duhovnik mislim prav resno, da v zgodovini doslej ni bilo še tako lepe prilike, da bi živeli neprisiljeno, docela naravno, bratsko kot ravno v naši državi.

Gradimo novo Jugoslavijo in z njo sebi boljšo bodočnost. Vemo pa, da je eden osnovnih pogojev naša enotnost; enotni smo in moramo ostati. Tako bodimo. Tako bomo dali najlepši vzgled tudi drugim.

In to bi bilo tudi moje velikonočno voščilo vsem. Voščilo sedaj, ko smo na pragu naše prave svobode, uresničenja naših želja.

Dajmo in udejstvimo to voščilo!

EDKO FERJANCIČ

GOSPODARSTVO

V IMENU tržaške veletrgovine

Svobodno tržaško ozemlje obstoji mednarodnopravno že od podpisa mirovnih pogodb z Italijo in satelitoj Hitlerjeve Nemčije (10. februarja 1947); Anglija je tudi že ratificirala pogodbe, medtem ko ratifikacijo od strani ostalih držav pričakujejo v najkrajšem času. Nakazuje se tudi že prihod guvernerja. Kljub temu del italijanskega tiska v Trstu ne priznava tega mednarodnega čina in z nekaterimi političnimi organizacijami vred zene kampanjo za revizijo novega političnega in pravnega stanja z nezmanjšano silovitostjo. Ti ljudje se napenjajo na vse kriplje, da bi čim dlje ohranili dosedanje ozračje nemira, politične napetosti in negotovosti prav v tistem času, ko se demokratični tabor trudi, da bi končno prišlo do resničnega pomirjenja in da bi se tako ustvarili bistveno potrebni pogoji za plodno sodelovanje na vseh področjih človeškega udejstvovanja.

Ce pomislimo, s kakšno duševno hrano so petdesetletja «Piccolo» in «Indipendente» pitali tržaško občinstvo in da seme tržaških šolskih «vzgojiteljev» ni padlo na kamenito tla ter da so fašistični ideologi bod zaščito zakona in orožja 25 let nemoteno zastrupljali tržaške duhove, se temu pojavu ne moremo niti toliko čuditi. Bolj čudno se nam vidi, da se celo predstavniki tržaških gospodarskih organizacij, ki iz skrbi za svoje posle navadno niso silili na politično pozornico, podajajo na takšno pot.

Udruženje tržaških veletrgovcev je namreč poslalo «zboru za zunanjo trgovino», ki te dni zaseda v Milanu pod pokroviteljstvom milanske Trgovinske zbornice in Gospodarske univerze, spomenico o «važnosti tržaškega pristanišča za italijansko gospodarstvo», v kateri ne priznava obstoja svobodnega tržaškega ozemlja.

Spomenica opozarja na vprašanje trgovinskih odnosov Italije s STO-jem, «za primer, da bi se to ozemlje konstituiralo, in to proti volji in tudi do zadnjega trenutka mnenja, njegovega prebivalstva»; «saj so bili da se ni vse izgubljeno». «Obžalovanja vredno konstituiranje STO-ja, na podlagi katerega bi bilo podrženo odredbam odnosnega statuta, bi povzročilo politično in gospodarsko odcepitev od ostale Italije. Da ta ločitev ne bi postala prava pravcata odcepitev, bi bilo potrebno, da bi gospodarstvo ostalo povezano z Italijo in da se prepreči deindustrijske, bančne, zavarovalne in pomorske delavnosti; edino tako bo lahko Italija tudi v bodoče ohranila svoj velik politični in gospodarski vpliv na STO-ju.» Italija mora poskrbeti, da se njen gospodarski potencial v Trstu ohrani in da se ne prenese v Italijo, sicer «bi se kompromitiral njen politični in gospodarski položaj na STO-ju». Spomenica opozarja na «delikatni tržaški položaj, posebno s političnega vidika», in naglaša potrebo po obrambi proti «možnosti tuje infiltracije in proti «ustanavljanju tujih podjetij, katerih delavnost bi imela bolj politične kakor gospodarske namene.» «Italija ne sme priti ob svojo mogočno gospodarsko organizacijo, ki si jo je ustvarila na tržaškem trgu v teku 30 let; italijanska vlada mora biti spričo prodiranja drugih stalno aktivna, razumna in pripravljena s primernimi ukrepi prestriči vsako akcijo, nasprotno interesom nacije. Italija mora delati vtis, da je pripravljena gledati na Trst «kot na mesto idealno združeno z materjo domovino in gospodarsko povezano z njo».

«Ker besede ne zadostujejo», daje spomenica praktična navodila, kako naj Italija izvaja svojo gospodarsko politiko na STO-ju. V času začasnega režima (dokler Varnostni svet ne odredi, da stopi v veljavo tržaški statut), ki bo lahko trajal leto dni, bo italijanski denar zakonito plačilno sredstvo na STO-ju; za ta čas naj bi ostala v veljavi tudi italijanski carinski in valutni sistem. V vseh mednarodnih pogodbah, ki jih sklepa Italija, morajo biti zavarovani tudi interesi tržaške trgovine; k trgovinskim pogajanjem s tujimi državami naj bi Italija pripustila tudi predstavnika STO-ja, ko bodo v igri tržaški interesi. Na STO-ju naj ostanejo politične cene živil, ki so v veljavi v Italiji. Prehod meje med Italijo in STO-jem naj bo čim svobodnejši za potnike in blago; italijanska vlada naj gleda, da bodo tudi železniške zveze kar najboljše. Nadalje govori spomenica o potrebi po solidarnosti med italijanskimi in julijskimi trgovci in izraža dvom glede življenjske sposobnosti tržaške države, ki ji napoveduje 22 milijard izdatkov, ako se ne bo čim tesneje povezala z Italijo.

Besede «politika», «stranieri» in «Madrepatria» se v spomenici tako pogosto pojavljajo, da človek, ne glede na njene konkretne predloge, odloži spomenico z vtisom, da gre prej za tajno spomenico kakšnega krožka mlečnozobih iredentistov iz časov Franca Jožefa, kakor za spomenico resne gospodarske organizacije. Spomenico je sicer podpisal predsednik te organizacije dr. ing. Aldo Suppani, čigar ime zveni precej po tržaško, vendar je vsakomur jasno, da iz nje govori prej skrb za interese italijanskega kapitala, naloženega v Trstu, kakor pa skrb za gospodarske koristi Trsta in vsega STO-ja. Prav te koristi tržaškega gospodarstva zahtevajo, da se Trst osvobodi mogočne gospodarske organizacije», v katero ga je vklenila fašistična Italija za časa svojega gospodarstva kratkomalo z dekreti (zgovorni so primeri kreditnih zavodov in reorganizacije tržaških plovnih podjetij). Ce premislimo, da so vsa vodilna mesta tržaških gospodarskih ustanov še vedno v rokah ljudi, ki so orodje italijanskega kapitala, nam postane jasno, kdo prav za prav govori v imenu tržaške veletrgovine.

⁂

DUBLIN. — Irski preti težka gospodarska kriza zaradi pomanjkanja premoga. Službeno so javili, da bo Velika Britanija dobavljala Irski tedensko samo 11.000 ton premoga in 500 ton koksa.

Britanske oblasti ovirajo izročitev vojnih zločincev Jugoslaviji

London, 16. — Agencija France Presse poroča, da je britanska vlada zahtevala od jugoslovanske vlade, naj ji pošlje fotografije in druge podatke jugoslovanskih vojnih zločincev, ki so sedaj v britanskih taboriščih. Kakor je znano, je londonska vlada dosedaj vedno odklanjala sodelovanje jugoslovanskih predstavnikov pri identificiranju vojnih zločincev. Omenjena agencija zatrjuje, da so angleške oblasti poslale v Beograd seznam 80 vojnih zločincev, ki da so jih že identificirale.

List «Borba» piše o izjavi sira George Randella, ki se bavi z vprašanjem beguncev v Italiji. Randell je pred kratkim prispel v Italijo in sodeluje v britanski komisiji, v kateri je med drugimi bivši častnik britanske misije pri Mihajloviču, Leds. Komisija ima nalogo, da razvrsti razseljene osebe v tri skupine: v prvi naj bi bili tisti, ki se ne marajo vrniti, v drugi tisti, ki bi se lahko vrnili, v tretji pa vojni zločinci.

Randell je v svoji izjavi poudaril, da ne bo nobeden od tistih, o katerih zatrjujejo, da je vojni zločinec, premeščen v drugo deželo, ko bodo zavezniške čete zapustile Italijo.

«Borba» poudarja, da je Randellova izjava glede premestitve jugoslovanskih vojnih zločincev iz Italije v protislovju z izjavami britanskih predstavnikov, ki zatrjujejo, da vojni zločinci «morajo biti izročeni prizadetim državam». Ta izjava je tudi v protislovju z zagotovili britanskih oblasti, da «bodo omogočile repatrijacijo vseh, ki to želijo».

V nasprotju s temi izjavami, nadaljuje «Borba» delajo Angleži vse mogoče, da bi jugoslovanske kvislinge označili kot «razseljene osebe» in da bi jih premestili iz Italije ob odhodu okupacijskih čet. Tako še vedno obstojajo vojaške formacije kvislingov in številni pristaši Jevdjeviča, Djujiča, ustaši in Rupnikovi pristaši se pripravljajo na odhod v Južno Ameriko. Četniki in vsi, ki jim ne bo uspelo oditi iz Italije, bodo premeščeni v severno Afriko. Randellove izjave, zaključuje «Borba», potrjujejo te namene, ki nikakor niso v skladu z drugačnimi in svečanimi zagotovili britanskih uradnih osebnosti, da nameravajo sodelovati z drugimi narodi pri iskanju in izročanju vojnih zločincev.

Tiso prosi za milost

Bratislava, 16. (ATI-CTK) — Bratislavsko Višje ljudsko sodišče je na tajni seji zahtevalo, naj se upošteva prošnjo za pomilostitev bivšega slovaškega predsednika Tisa, edino z moralnega vidika. Tudi branilec bivšega zunanjega ministra Durčanskega, ki je bil tudi obsojen na smrt, je vložil prošnjo za pomilostitev.

Obsodba madžarskih zarotnikov

Budimpešta, 16. (ATI-AFP). — Ljudsko sodišče v Budimpešti je danes izreklo obsodbo proti prvi skupini zarotnikov, ki so bili obtoženi, da so hoteli zrušiti demokratični režim v Madžarski in vzpostaviti prejšnji protiljudski režim.

Na smrt so bili obsojeni Donath, bivši Hortyjev poslanec in voditelj zarotnikov, Veres, general in poveljnik madžarskih čet v Transilvaniji med vojno in general Andras. Vsi trije bodo obešeni. Na dosmrtno prisilno delo sta bila obsojena general Szentmiklossy, član madžarskega nacističnega glavnega stana in Belint, upravni tajnik stranke malih posestnikov.

Na 14 let prisilnega dela je bil obsojen bivši minister Szentivany. On je bil v zvezi z reakcionarnimi elementi in zarotniki doma in v inozemstvu. Blage kazni so izzvale ogorčene proteste pri demokratičnih množicah in strankah.

Obnova velikega mostu v Istri

Reka, 16. (Tanjug). — Most Labinj-Rabac, ki je bil med vojno težko poškodovan, je bil zopet izročen prometu. Otvoritvi novega mostu so razen delavcev in graditeljev prisostvovali predstavniki pokrajinskega ljudskega odbora za Istro in predstavniki pokrajinskih Enotnih sindikatov. Delavci, ki so se izredno odlikovali, so dobili nagrado. Obnovljeni most je med največjimi in najlepšimi v Istri.

Zagrebški mestni proračun

Zagreb, 16. (Tanjug) — Mestni ljudski odbor za Zagreb je na včerajšnji seji odobril proračun za leto 1947, ki znaša 594 milijonov dinarjev. 33% celotnega zneska je določenih za razne investicije, medtem ko je bilo lani v ta namen določenih 17%.

IRGUN GROZI

z represalijami zaradi usmrtitve Grunerja

Pariz, 16. Danes zjutraj so obesili v Jeruzalemu Dowa Grunerja in tri druge na smrt obsojene Žide. Pred usmrtitvijo so proglasili obsedno stanje v Jeruzalemu in Tel Avivu, po mestu pa so krožile številne patrulje britanske vojske, da bi preprečile represalije s strani židovskih teroristov. Za usmrtitev so se odločili šele po večmesečnem oklevanju in nenadno.

Gruner je bil madžarski Žid, ki je služil v britanski vojski, po demobilizaciji pa je stopil v teroristično gibanje Irgun. Aretirali so ga med napadom na policijsko postajo Ramat Gan. Po obsodbi ni hotel Gruner prositi za pomilostitev.

Irgun je sporočil, da bo takoj po Grunerjevi justifikaciji pričel z valom represalij.

Palestinsko vprašanje je prišlo v polno luč tudi včeraj: Na eni strani je zahtevala židovska agencija, naj glavna skupščina OZN sprejme začasen, toda takojšnji sklep o povečanju židovskega naseljevanja v Palestini, na drugi strani pa je predstavnik arabske lige izjavil, da predstavlja sionizem težko nevarnost ne le za Palestino, marveč za vse arabske dežele. Po tej izjavi so Arabci odločeni braniti Palestino z vsemi sredstvi, z vojno ali revolucijo.

Zato se ne zdi presenetljivo, da namerava po nekaterih vesteh Bevin predložiti skupščini OZN, naj se Anglija razreši mandata nad Palestino z motivacijo, da Anglija ne more pomiriti Arabcev in Židov v Palestini.

JEAN GACHON
France Presse - Pariz

* * *

London, 16. — Vest, da so danes odkrili v kolonialnem ministrstvu v Londonu nastavljeno bombo, je povzročila med javnim mnenjem veliko vznemirjenje. Domnevajo, da so bombo položili židovski teroristi kot maščevanje za Grunerjevo usmrtitev. Nekoliko kasneje je dobil Scotland Yord telefonsko obvestilo, da bo v kratkem zletela v zrak zgradba vojnega ministrstva. Kljub takojšnjemu alarmu in skrbni preiskavi, bombe niso mogli najti in je londonska policija po vsej priliki nasedla.

Nobene razlike med don Juanom in Francom

London, 16. (ATI-AFP) — List «Reynolds News» piše, da don Juan nima nobene večje pravice od Franca, da bi vodil usodo španskega ljudstva. Mi nismo tisti, pravi članek, ki mislijo, da bi obnovitev monarhije v Španiji prinesla večjo demokracijo kakor v Grčiji. Edina zakonita oblika vlade je republika.

POLOŽAJ V SLOVENIJI

v poročilu ministra Krajgerja

Ljubljana, 16. (Tanjug) — Na današnjem zasedanju Ljudske skupščine so bili navzoči predsednik ljudske vlade Slovenije Miha Marinko, podpredsednika Marjan Brecelj in Ivan Maček, ministri Zoran Polič, Boris Krajger, Tone Fajfar, Jože Levstik, Tomo Brejc, Lidija Šentjurc, Marjan Ahčin in Anton Kržišnik.

Pri razpravi o proračunu ljudske republike Slovenije je notranji minister Boris Krajger podal sliko notranjega političnega položaja Slovenije in je med drugim dejal, da je do 1. marca 1947 bilo še 85 tolovajev, ki so se klatili po Sloveniji. Po šestih tednih jih je ostalo še 32, od katerih 25 na Dolenjskem. Ti ljudje so zadnji ostanki belogardističnih formacij, ki so pričakovale pomoči iz inozemstva in ki so se pozneje, ko so spoznali, da te pomoči nikoli ne bo, javili oblastem.

Krajger je nato dejal, da znaša v Sloveniji število članov narodne zaščite 2000, medtem, ko je v Trstu število policistov mnogokrat večje.

Za njim je govoril minister za javno zdravstvo Marjan Ahčin, ki je govoril o razvoju zdravstva na ozemlju ljudske republike Slovenije.

Poljska trgovinska delegacija v Pragi

Praga, 16. (CTK) — V Prago je prispela številna poljska trgovinska delegacija pod vodstvom industrijskega ministra Hilarja Minca. Začela bo pogajanja za češko-poljski gospodarski in trgovinski sporazum.

Organizirane spletke

britanske vlade proti Albaniji

Tirana, 16. (ATI-ATA) — Albanski list «Baškimi» piše, da so sklepi Varnostnega sveta, ki priporoča, da se albansko-angleški spor glede min v Krfskem prelivu predloži mednarodnemu sodišču v Haagu, nov dokaz krivic na škodo Albanije.

Varnostni svet ni upošteval upravičenih dokazov Albanije v oktobru 1946 leta glede incidentov in neprestane kršitve albanske suverenosti s strani Anglije, temveč je šel molče mimo tega, obenem pa je upošteval neosnovane pritožbe angleške vlade. List poudarja, da je ta sklep Varnostnega sveta skrajno krivičen. Ves svet ve, posebno pa albansko ljudstvo, da se angleška vlada trudi ustvarjati incidente, za katerimi se skrivajo izzivanja vseh vrst, z namenom, da bi delala Albaniji težave, da bi zmanjšala njen ugled pred svetovno javnostjo, prikazala Albanijo kot deželo neredov in jo zasovražila pri prijateljskih državah. Delovanje angleške vlade je rezultat organiziranih intrig in izzivanj, naperjenih proti Albaniji.

Vprašanje min v Krfskem prelivu ne spada pred sodišče v Haagu, temveč hoče Anglija s tem prikriti svoje prave politične cilje. Delegati Varnostnega sveta so pa dokazali, da so popustili močnejšemu in niso branili pravice šibkejšega.

KRATKE VESTI

NANKING. — Korejski zunanji minister je v noti, ki jo je poslal generalu Marshallu, izjavil, da je bodočnost Koreje življenjske važnosti za Kitajsko in je predlagal takojšnjo ustanovitev korejske neodvisne vlade.

NOVI DELHI. — Indijski podkralj lord Mountbatten je izročil tisku izjavo, ki sta jo podpisala Gandhi in Jinnah. Oba voditelja obsojata nasilja in upore političnih sekt in proslta vse prebivalstvo, naj se vzdrži nasilnih dejanj.

PARIZ. — Moskovski radio poroča, da se je začelo prvo zasedanje novega vrhovnega sovjeta Karelijsko-finske republike. Sovjet bo moral izvoliti prezidij, odobriti proračun za leto 1947 in imenovati novo vlado.

BRUSELJ. — Podpredsednik poljskega društva za kulturo in umetnost Leon Kruczkowski je v Brusiju predaval o novi Poljski.

LONDON. — Včeraj je odpotovala iz Milana v London skupina delavcev za britanske livarne. Med Italijo in Veliko Britanijo so sklenili dogovor za 2800 italijanskih delavcev.

HELSINKI. — Sovjetski film «Sodišče narodov», ki prikazuje proces v Nürnbergu, se z velikim uspehom predvaja v finskih kinematografih. Do sedaj je obiskalo predstavo preko 20.000 oseb.

Proč z belogardističnim učiteljem v Bazovici!

Na bazoviški šoli še vedno straši učitelj Turel. Vaščani so imeli s tem človekom že večkrat prepire in so mu jasno povedali, da naj se pobere iz vasi, ker ga ne marajo. On pa hodi še vedno v Bazovico, pa čeprav otroci nočejo hoditi v njegov razred. Nekoč se je zgodilo, da je nadomestoval odsotnega učitelja in ko se je prikazal v razredu, so se vsi otroci razbežali. Turel bi prišel za vsako ceno rad v kak razred, samo da bi smel reči, da poučuje v Bazovici in da mu nihče ne more nič očitati. V četrtek 10. t. m. je celo pretepel otroke, ker niso hoteli priti k njemu v šolo. Tokrat pa je naletel na hud odpor naših mater in posebno ena med njimi mu je povedala nekaj zelo krepkih. Toda moža se nič ne prime, ker ima zelo trdo kožo. Vidi se, da ta človek nima ne časti in ne ponosa, ker kljub temu, da ga naše ljudstvo sovraži in vkljub protestom, ki jih stalno doživlja med nami, še vedno hodi v Bazovico. On nosi krivdo, če je v Bazovici šolski pouk nereden; on ruši disciplino in ugled šole, ker prihaja v Bazovico samo zato, da dela zgago med mirnimi vaščani in razdor med učiteljskim zborom. Vsekakor pa bomo poskrbeli, da pride ta «vzorni učitelj» v šolsko kroniko in bodo imeli šolski otroci lahko v «lepem» spominu tega belogardističnega učitelja.

Zaman so vsi njegovi poizkusi, da bi ga vaščani sprejeli kot učitelja. Takega, ki je zbežal iz Jugoslavije, tudi v zavedni slovenski vasi kot je Bazovica, ne morejo sprejeti. Kako bi zavedne matere mogle dopustiti, da bi poučeval njihove otroke tak učitelj, ki nima čiste vesti do slovenskega naroda. Naj gre kamor hoče, toda pri zavednih Slovencih nima kaj iskati. To je odločna beseda vseh Bazovcev in od te svoje zahteve ne bodo odstopili.

Telovadcem za 1. maj

Pozivamo vse telovadce, da proučijo okrožnico št. 3, kjer bodo dobili vsa podrobna navodila, ki so jim potrebna za svečanosti 1. maja.

Spor med brivci in njihovimi delodajalci se je zaostril

Ker se pogajanja za nov mezdni sporazum med brivci in frizerji z njihovimi gospodarji vlečejo v nedogled, je bilo v torek 15. t. m. zborovanje nameščencev te stroke. Na zborovanju so sklenili, odločnejše nastopiti proti gospodarjem, ki nočejo izpolniti določb sklenjenega sporazuma in jim hočejo odvzeti osemurni delovni čas in jim zmanjšati plače. Nameščenci najostreje obsojajo početje zastopnika združenja lastnikov Fabris Marina, kateri je celo pregovoril nekatere delavce, da so vprlčo gospodarjev podpisali neko dvoumno izjavo, ki jo skušajo gospodarji izrabiti v svoj prid. Zato nameščenci pozivajo svoje sindikalne zastopnike, naj še bolj energično zastopajo njihove interese.

Stavka v Aquili je končana

Delavci podjetja Furlan so se sporazumeli s svojimi delodajalci in poravnali spor. Zato so se včeraj, kakor že ostali, vrnili na delo.

DAROVI IN PRISPEVKI

Za politične kaznjence so nabrali ASIZZ z Opčin 6000 lir, na Proseku 3000 lir in na Kontovelu 923 lir. Poleg tega pa so na Opčinah, Proseku, Konkonelu, v Banah in na Kontovelu nabrali tudi znatno množino živil v isti namen.

Za našega dijaka je darovala namesto cvetja na krsto tov. Franca Kravosa družina Franc Kodrič iz Sv. Ane 2000 lir.

TRŽAŠKI DNEVNIK

DELAVCI! Pazite, kako volite!

Camera del Lavoro Trieste — **Sindacati Unici - Trieste** ENOTNI SINDIKATI - TRST

COMITATI AZIENDALI

[ ] Mario Atti	[x] Klaudij Kralj
[ ] Ezio Mauri	[x] Ettori Glori
[ ] Antonio Neri	[x] Enzo Rossi
[ ] Luigi Franchi	[x] Lucio Carti
[ ] Giulio Giusti	[x] Anton Brezec
[ ]	[ ]
[ ]	[ ]

Taka je veljavna glasovnica za volitve Odbora podjetja

Grasovnica pa je veljavna le tedaj če:

1. volivec označi kandidata z križcem v malem kvadratu ob levi strani kandidatovega imena.

2. volivec ne napravi razen tega križca nobenega drugega znaka na glasovnici;

3. volivec ne napravi več križcev kot je označeno na glasovnici (na zgornji glasovnici je volivec smel napraviti največ 5 križcev).

4. volivec ni izbrisal nobenega imena kandidatov.

DELAVCI!

Vsaka najmanjša nepravilnost ali nepotrebno pisanje na glasovnici, ima za posledico neveljavnost glasovnice. Zaradi tega se strogo ravnajte po prednjih navodilih!

Na včerajšnjih volitvah je v papirnici Modiano več desetin tovarišev po nepotrebnem in zaradi nezadostne informiranosti oddalo napačno izpolnjene glasovnice, ki jih je volilni nadzorni odbor razveljavil. TO SE NE SME V NOBENEM PRIMERU VEČ ZGODITI!

(Takšna glasovnica, kakršno vidite zgoraj, je tudi originalna glasovnica. Kakor vidite, glasovnica ni v celoti dvojezična. To pa zaradi tega, ker v Odboru za sindikalni sporazum (O.O.S.S.) v pogledu dvojezičnosti do sporazuma ni prišlo. Vprašanje dvojezičnosti bo končno veljavno rešil šele novoizvoljeni Kongres zedinjenega sindikata. Da pa bo rešitev tega vprašanja pravična, pazite, da volite pravilno in polnoštevilno!).

Predpriprave telovadcev in telovadk za 1. maj

Predelava vaj za pionirje in pionirke na posameznih centrih:

Trstenik (Monteradio), petek ob 18. uri za Barkovlje in Rojan.

Vicolo Ospedale Militare, sobota ob 18. uri za Vicolo, Vrdelca, Sv. Alojzij.

Chimici, petek ob 15. uri za Chimici in Tomažič.

Sv. Ivan, sobota ob 17. uri za Sv. Ivan, Lonjer, Podlonjer in Rocol.

Skedenj (v kinodvorani), nedelja ob 9. uri za Skedenj, Sv. Ano in Kolonkovec.

Nabrežinski okraj (igrišče), nedelja ob 11. uri.

Opčine (igrišče), petek ob 14. uri za Opčine, Briščiki, Trebče, Bane, Konkonel, Repentabor.

Prosek, sobota ob 15. uri za Prosek, Sv. Križ in Kontovel.

Preskrba

Po 100 gr masti delijo od danes dalje bolnikom na domu, nosečim ženam in dojiljam v mestu in na deželi za mesec marec in april na odgovarjajoče kupone, za mesto in za februar, marec in april za podeželje. Delitev traja do 30. t. m. Cena 82 lir za kg.

Odrezke za milo naj dvignejo danes trgovci pri občinskem prehranjevalnem uradu.

Zborovanje pekov. Vsi peki so vabljeni na zborovanje, ki bo danes 16. t. m. točno ob 17.30 v Delavski zbornici, zaradi važnih sporečil.

TEKMOVANJA ZA 1. MAJ

Vas Dekani je napovedala tekmovanje Pobegom, Čezarjem in Ceteri. Sv. Anton in okolica ter Bertoki so napovedali tekmovanje Dekanom.

Vse vasi bodo tekmovale, katera vas se bo bolje pripravila za 1. maj v tevadbi, pevskih točkah itd. Nadalje tekmujejo, katera vas bo imela procentualno po številu prebivalcev največ telovadcev.

Kako je pa v Istri...?

Prvo kar sem slišal, ko sem prišel v vas Dekani, je bila pesem: «Dobro jutro že zvoni... Pela jo je pionirka, ki se je vračala iz šole. Moj tovariš, ki je odšel na drugi konec vasi, mi je pripovedoval, da je tudi slišal, kako so peli po vasi to pesem. Torej v vasi gotovo pridno telovadijo in se pripravljajo za 1. maj.

Toda iz pogovora z vaščani sem pa spoznal, da ni vsa mladina tako vestna kot tovarišice, ki so pele po vasi; Dobro jutro že zvoni... Nek vaščan mi je pripovedoval: V zadnjih osmih dneh, se je mladina šele zdramila in se začela resno pripravljati za prvomajski nastop. Sicer moremo priznati, da so imeli preje mnogo dela... Slabo vreme, zaostala setev itd. No, saj razumeš, kako je na kmetih...

Pripovedoval mi je še, kako so mladinci sklenili, da se ne bodo pustili premagati od Brtokov, ki so jim napovedali tekmovanje. V vasi imajo že pevski zbor, ki šteje preko 24 članov.

«Toda še nekaj je» mi je pripomnil. «V vasi imamo nekaj ljudi (ne vem, kako bi jih imenoval s pravim imenom. Nekoč so bili tihotapci in so služili, sedaj pa ne morejo več in zato so nezadovoljni), in ti delajo slabo kri. Sicer pa to nič ne pomeni. Mladina gre preko tega in vkljub vsemu, se pridno pripravlja za prvomajski nastop.

Polkovnik Bowman zopet kramlja z novinarji

Po šestih mesecih, vsaj tako je povedal g. polkovnik Bowman, je bila včeraj na ZVU zopet tiskovna konferenca. Gospod polkovnik sicer ni bil tako nasmejan kot po navadi, morda zato, ker je padel pred kratkim s konja.

G. polkovnik je ugotovil, da bodo odslej te konference spet potrebne, ker sta prenehala izhajati «Giornale Alleato» in «Glas zaveznikov», ki ga sta seznanjala ljudstvo z mislijo in nameni ZVU. Izrazil je tudi hvaležnost tisku, ki je mnogokrat bil v oporo ZVU pri njenih odločitvah.

Neki novinar ga je vprašal, kako je s plinom, g. polkovnik pa mu je odgovoril, da ni zalog premoga, ki je potreben predvsem za industrijo, železnice in bolnice. Plina torej za sedaj sploh ni pričanovati.

O stanovanjskem uradu je dejal, da je možno, da je njegovo delovanje pomanjkljivo, vendarle ga je pohvalil, ko je dejal, da bolje posluje, kot si je pričakoval.

Neki novinar od «Giornale di Trieste» je vprašal, kako je z amnestijo in ali jo bodo raztegnili tudi na Julijsko krajino. Najbrž so mu pri srcu obsojeni fašisti. G. polkovnik je odvrnil, da bo to zadeva nove vlade; le če se ne bi ta vlada ustanovila v doglednem času, tedaj bi vzela to zadevo v pretres ZVU. Vsekakor pa ve, da so v tem pogledu mnenja deljena in bi rad videl, da bi se tisk o tem vprašanju izjasnil. Kar se tiče zadnjih rekvizicij stanovanj je dejal, da bo skušala ZVU doseči, da jih bodo v bodoče derekvirirali, ne pa rekvirirali. Ali velja to tudi za prostore SIAU?).

Na vprašanje dopisnika lista «Lavoratore», zakaj je bil odpuščen iz policijske službe neki antifašist, se je polkovnik spretno izognil odgovoru ter začel naštevati razne vrste služb, ki jih opravlja policija. Dejal je, da skuša policija biti vsekakor objektivna in apolitična. Njegov odgovor pač ni mogel biti drugačen.

Glede stavkovnega odbora se po polkovnikovih izjavah ni prav nič spremenilo in ostane v veljavi zaporno povelje.

S tem se je konferenca končala. Cigaret in čaja to pot ni bilo.

Pogozdovalce so osleparili

Že večkrat smo pisali, da je ZVU do sedaj zabila v pogozdovalna dela v okolici Trsta skoraj pol milijarde lir, toda skoraj brez vsakega vidnega uspeha. Krive so bile razne «ditte», ki jim ni bilo mar uspeha pogozdovanja, temveč le ogromni dobički. Zdi se, da je ta neuspeh prisilil ZVU, da je ukazala letos izvršiti saditev v režiji same gozdne uprave.

Toda že zopet stvar ne teče v redu. Kakor so bile lani, ko so dela vršile «ditte», na razpolago stomilijonske svote, se letos dogaja, ko gozdna uprava dela v režiji sama brez famoznih «dit», da nemadoma denarja zmanjkuje. Delavci pri pogozdovanju so namreč zelo slabo plačani. Po pogodbi, ki velja za kmetijske delavce, so jim odmerili: možem po 51.90, ženam po 40, starejšim ženam po 32, mladini po 30 lir na uro.

Pogozdovalna dela spadajajo v okvir kmetijskih del in vsi pogozdovalci, pa če so še tako izučeni kovači, varilci, strugarji, kolarji itd. so pri teh delih preprosti poljski delavci. Kajti ne pogozduje se zato, da bi bilo kaj pogozdeno (to je zadnja briga ZVU) temveč zato, da se omeji brezposelnost, ki je nastala tudi po nemali zaslugi ZVU in njenih daljnih zakulisnih gospodarjev. Zato je zaposleno pri pogozdovanju najmanj poljskih delavcev, največ pa vseh ostalih strok. Poljski delavci pa, ko pridejo ob delo, so s tem trenutkom tudi izgubili pravico biti brezposelni, to se pravi: izgubili so vse pravice na podpore, ker na področju kmetijstva, pravi ZVU, načelno ni možnost brezposelnosti ni priznana. Kakor vidimo, jim tudi plače niso priznane po njihovi strokovni sposobnosti in znanju, temveč po delu, ki so ga prisiljeni trenutno opravljati. Dalje, ker so vključeni v gozdarsko upravo kot dninarji, si orodje, obleka, obutev, toplo ali mrzlo ali pa tudi nobeno kosilo (da urnik ne bo zamujen) njihova stvar.

In tako so se nakopičila na vrsto množico izkoriščanih, ki jim v starski pred brezposelnostjo pri vsej slavni zapadni svobodi ni bilo druge «svobodnejše» izbire, kakor da so se vdinjali poverjeniški gozdni upravi za kruh, ki je dvakrat grenak: za svoje beraške pare so morali preskrbeti krampe in lopate, raztrgati so morali na kamenitih kraških ostrinah zadnjo obleko in zadnjih par čevljev, se postiti marsikatero opoldne in se nazadnje še zahvaliti za ostanek te služka. Ko pa bo v nekaj dneh delo končano, bodo z njimi tudi ti ostanki skopneli, bodo še podpora za brezposelnost odpadle. Vseh pogozdovalnih delavcev je okrog 3000. Razdeljeni so na sektorje. Najslabše postopajo s tistimi, ki delajo med Barkovljami in Opčinami, kjer jim je dodeljen priganjač, človek iz fašističnih časov, ki se sedaj spet pridno poslužuje svojih nekdanjih vrlin. Če dežuje, jim odtrga od plače ves čas, ki ga prevedrijo. Kljub temu morajo posaditi dnevno po 8 sadik. Če jih posadijo pred zaključkom delovnega dne, morajo dež nadaljevati do ure in minute. Ravno ti ljudje prihajajo od daleč: iz Gabrovice, s Proseka, Kontovela, Barkovelj, Rojana in Sv. Jakoba.

Zaradi vsega tega so se pritožili na uradu za cene. Šef tega urada odv. Levitus, pri katerem so v imenu pogozdovalcev intervenirali zastopniki kmetijskega sindikata, pa jim je je povedal, da je bila zgolj izgovor, in da je odvetnik Levitus prav-za-prav načelno proti vsakemu povišanju plač, baje pri analogu od zgoraj.

To pomeni od tam, od kjer se je lani omogočilo špekulantskim podjetjem, da so zaslužila milijonske profite. In tako je krog, po katerem hodi delovno ljudstvo, spet sklenjen.

Salomonska razsodba višjega zavezniškega sodišča

Vermut je postal brizganec in mož je kričal z zamašenimi usti

Včeraj se je pred višjim zavezniškim sodiščem končala obravnava, ki je bila epilog znanih dogodkov v gostilni Marije Živec v Dutovljah. Branilec dr. Kukanja je v svojem zagovoru dejal med drugim: «Tresle so se gore, rodila se je miš». S tem je povedal, kak je bil ta proces. Predsednik je sam dejal, da so dogodke mnogo pretiravali in da je šlo dejansko za navaden gostilniški pretep. Za vse to je moral proces trajati celih pet dni! Po drugi strani pa je bilo treba ugoditi zakoniku in Strgarja so spoznali za krivega. Dali pa so mu le 4 mesece zapora pogojno. Kazni pa ne bodo vpisali.

Najprej je nastopila priča Oliva, ki je povedal, da sta Škapin in Slavec dejala, da je bilo pod Mussolinijem zelo dobro, da je bilo meso po 8 lir itd. Za njim je pričala Zono Helena o okoliščinah onega večera v gostilni. Nato so ponovno zaslišali Marijo Živec ter priči Tavčarja in Gomizela. Slednji je povedal, da sta Skapin in Slavec izzivala že goste v gostilni v Skopem.

Nato je spregovoril branilec. Dejal je, da je obtožba plod bolne in zainteresirane domišljije dveh izzivačev. Opisal je dogodke onega večera in dejal, da sta tožitelja zbežala, ker sta imela slabo vest. Dokazal je, kako sta v svojih izjavah lagala. Slavec je na primer dejal, da ni mogel klicati na pomoč policije, ker je imel usta zamašena, Skapin pa je dejal, da je klical obupno na pomoč. Ljudi, ki so ju privedli nazaj v gostilno, nista spoznala. Uporabljala sta besedo «fojba», čeprav pravijo na Krasu «jama», kar kaže, kje sta črpala snov za svoje izmišljotine. Trdila sta tudi, da sta pila samo brizganec, gostilničarka pa je povedala, da sta pila vino in vermut. Tudi policija je zašla v protislovja. Proti Strgarju sploh ni dokazov za njegovo krivdo, zato je odvetnik zahteval, da ga oproste.

Spregovoril je nato še javni tožilec, ki je zahteval, da se Strgar kaznuje, češ da je oropal skupno z drugimi Slavca osebne svobode in pretepel Slavca in Skapina. Dolgo je vztrajal tudi pri ugotavljanju pomena one nemarne besede, zaradi česar ga je predsednik opomnil, naj že vendarle neha.

Po govoru javnega tožilca je predsednik prebral dolgo utemeljitev obsodbe in po svoje opisal dogodke ter priznal, da je bilo mnogo protislovij v izjavah obremenilnih prič. Vendarle je dejal, da je Strgar kriv kršitve čl. 605 kazenskega zakonika, ki govori o odvzemu osebne svobode.

Nato je branilec zahteval, da se upoštevajo razne olajševalne okoliščine.

Predsednik je te olajševalne okoliščine sprejel in s tem dejansko priznal, da so bili Strgar in njegovi tovariši izzvani. Čl. 62 kazenskega zakonika namreč pravi, da je olajševalna okoliščina, če je obtoženec izvršil neko dejanje iz razlogov, ki imajo poseben moralen in socialen pomen. Isti člen pravi tudi, da je olajševalna okoliščina, če je obtoženec reagiral v jezi, ki jo je povzročilo neupravičeno dejanje.

Tako se je vsa stvar razblinila, vendarle ostane dejstvo, da je sodišče spoznalo Strgarja za krivega, čeprav sta kriva dogodka omenjena izzivača.

Branilec bo vložil proti obsodbi priziv.

Sporočila in objave

Prosvetno društvo «S. Skamperle» priredi danes 17. t. m. v dvorani društvenega doma kulturni večer. Nastopi dramski odsek z igricama «Medved» in «Snubač» ter društveni pevski zbor. Začetek ob 20.30. Vabljeni vsi.

Kulturni krožek «K. Rauber» na Greti ima danes 17. t.m. ob 20, predavanje o aktualnih vprašanjih. Predaval bo tov. Franza.

Mladinska konferenca pri Sv. Ani bo danes 17. t. m. ob 20. uri v domačem krožku. Razpravljali bodo o združenju mladine. Vabimo vse mladince k udeležbi.

Sestanek mladine. V petek 18. t. m. ob 20.30 bo v Škednju zborovanje, na katerem se bo razpravljalo o enotni mladinski fronti.

Izlet na Kanin priredi sportni klub Sv. Ivan v nedeljo 20. t. m. Vrisovanja pri društvu «S. Škamperle». Cena 440 lir.

Enotni sindikati

Stavbinci. Strokovni zaupniki so vabljeni na izredno zborovanje v četrtek 15. t. m. ob 18.30.

Preteklo soboto je bilo zborovanje članov, ki so uslužbeni v hotelih, kavarnah, menzah in podobnih podjetjih. Podano je bilo poročilo o delu v zadnjem letu, o zahtevah stroke in o smernicah za prihodnje delo. Celotno poročilo bo objavljeno v prihodnji številki Delavske enotnosti.

Sindikat usl. javnih podjetij. Vsi člani so vabljeni na zborovanje (Telve, Italcable, Radio itd.), ki bo 17. t. m. ob 18.30 v ul. Imbriani 5-I, soba 10.

Sindikat usl. javnih podjetij. Vsi člani so vabljeni na zborovanje (Telve, Italcable, Radio, itd.), ki bo 17. t. m. ob 18,15 v ul. Imbriani 5-I, soba 10.

Kemiki. — Petrolej. Odborova seja, ki bi se morala vršiti danes 17. t. m. je odložena na prihodnji teden.

Rojstva, smrti, poroke

Dne 16. t. m. se je rodilo 13 otrok, umrlo je 7 ljudi, porok pa je bilo 12.

Cerkvene poroke: električar Otavio Supljina in zasebnica Jožefa Pruhar, šofer Leslie Pepper in sobarica Mafalda Mossi, trgovec Giorgio Marchio in trgovka Nadja Gandusio, uradnik Raffaello Godina in frizerka Ondina Scodellaro, slaščičar Nereo Stricca in zasebnica Bianca Pobega, težak Diego Passaggio in zasebnica Bruna Udovišič, uradnik Romano Visintini in zasebnica Eugenija Zuppante, zastopnik Claudio Paiero in zasebnica Anita Scher, strugar Orlando Codiglia in grafičarka Marija Cataldi, pravnik Luciano dr. Golinelli in študentka Ondina Cresnar, študent Jurij Codogno in zasebnica Vera Lausi, šofer Plinio Leprini in zasebnica Fausta Samuelli.

Umrli: 63 letni Mihael Celihar, 48 letni Alojz Trevisan, 48 letni Viktor Maio, 61 letni Jakob Abrami, 52 letna Marija Urizzi, 10 letna Luciana De Giorgio, 1 leto stara Elda Radovaz.

KRONIKA

„Bombardirali" so jih s steklenicami

Prejšnjo noč kmalu po polnoči so mestni delavci popravljali na tramvajski progi v ul. Ghega. Očividno pa g. zaveznikom v hotelu Milano ni bilo pogodu, da so to delo opravljali v nočnih urah in motili njihovo spanje. Svojemu nerazpoloženju so dali duška na ta način, da so začeli bombardirati delavce na ulici — s praznimi steklenicami.

Štirje proti enemu

Oni večer so štirje angleški vojaki ustavili na cesti Laurina Cristallo iz ul. Diacono št. 4 in ga brez posebnih ceremonij začeli pretepati.

Predrago žaganje

K Benediktu Vescia je prišel predvčerajšnjim okrog poldne neznanec na stanovanje v ul. Cattedrale 11 in se predstavil kot uslužbenec podjetja «Trasporti Generali». Izročil mu je dva zavoja in račun v znesku 4975 lir, ki ga je moral Vescia takoj plačati. Po odhodu dozdevnega nameščenca je zavoje odprl in nemalo se je začudil, ko je v njih našel samo — žaganje.

KINOPREDSTAVE

ROSSETTI. 15.30: «Lady Hamilton», Vivien Leigh in Laurence Olivier.
SUPERCINEMA. 16.00: «Lepa grešnica».
FENICE. 16.00: «Ljubavnik», Charles Boyer.
FILODRAMMATICO. 16.00 (Predpogajna ob 15.30): «Genij v družini», Mirna Loy.
CINE DEL MARE. 15.30: «Kri brez krivde», mojstrovina svetovne jetske gledališke umetnosti.
ITALIA. 15.00: «Ujetniki preteklosti», Greer Garson in R. Colman.
CENTRALE. 15.00: «Uragan čez svitu», Paolo Muni.
IMPERO. 16.00: «Poletna nevihta», Linda Darnell, — V dnevniku: «Skrivnosti v Dongu» in «Zdravljenje raka» prof. Guarnieri.
VIALE. 15.30: «Ne morem te pozabiti».

Radijski spored

V četrtek, 17. aprila

TRST II.

11.30. Orkestralna glasba (prenos iz Vidma). 12.00. Radijska univerza. 12.15. Jugoslovanske pesmi in plesi. 13.00. Združeni narodi. 13.15. Glasba iz filmov (prenos iz Vidma). 14.00. Sodobna Anglija. 14.15. Citanje sporeda — zaključek. 17.15. Komorna glasba) (prenos iz Vidma). 18.00. Ženska oddaja. 18.15. Ritmična glasba. 19.00. Koncert violista Nerea Gasperinija. 19.30. Oscar Frank: Simfonične variacije. 20.45. Slovensko pravopisje. 21.00. Glasba željah. 21.45. Slovenska knjižnost. 22.00. Skladbe romantičnih skladateljev. 22.30. Lahka glasba. 23.30. Citanje sporeda za prihodnji dan. 23.35. Polnočna glasba.

Odg. urednik DUSAN HRESCAK
Tisk Stabilimento Tip. Triestino

VESTI S PODEŽELJA

ŠT. PETER NA KRASU

Obdarovanje sirot. Kakor lani, so tudi letos antifašistke obiskale in obdarovale sirote padlih borcev iz Mladinskega doma. Predvsem so otroke razveselile z menihi, s pisankami. Žene so prišle iz sledečih vasi: Nove Sušice, Matenje vasi, Gornjih Ležeč, Radohove vasi, Male pristave, Juršce, Petelinje, Nadanjega sela, Slovenske vasi, Hrastij, Selc in Neverk, Fam in Gorič. Pri tem so se oblikovali s svojimi darovi tudi pionirji iz Gornjih Ležeč.

KNEŽAK

Volitve v OF. Evo primer, kako ljudstvo voli svoje predstavnike. 30. marca t. l. smo imeli volitve v OF. Kljub slabemu vremenu je neki starček slepec prišel v spremstvu deklice na volišče. Najel si je tovariša, ki mu je zaupal. Ta mu je povrsti prebral imena kandidatov, nakar mu je starček narekoval, katere voli in katere črta. Mož je bil vedno naklonjen OF-u in tako je še vnovič potrdil svojo voljo.

KOPRIVA

Volitve OF. Ljudstvo v naši vasi je pokazalo izredno navdušenje za volitve v odbor OF. Navse zgodaj so organizirali budnico in ljudstvo je krenilo na volišča z zastavami na čelu. Čeprav je bil določen pričetek volitev za 8 uro, so ljudje pravcato navalili na volišče. Volili so stoodstotno. Ob 9.20 so bile volitve že končane in sestavljen zapisnik.

Podobno navdušenje je vladalo po vsem Krasu.

BANE

V nedeljo dne 13. 4. opoldan se je pripetila že četrta nesreča v tej mali vasici.

Enajstletni otrok Vidau Ivan iz Ban se je težko ponesrečil z razstrelivom, ki ga je našel v vojaški smetišnici. Otroka so takoj odpeljali v tržaško glavno bolnico, kjer se sedaj zdravi.

POSTOJNA

Zanimanje za telesno vzgojo v postojnskem okraju. Člani in mladinci telesnovzgojnega društva v Postojni se redno udeležujejo treningov za tek čez drn in strn, ki ga bodo priredili v Postojni. Tekmovali bodo za fizkulturni znak. Vabljeni so tudi vsi člani množičnih organizacij, podjetij in raznih ustanov. Fizkulturno društvo Postojna je napovedalo tudi tekmovanje fizkulturnem društvu v Ajdovščini in Ilirski Bistrici, tako glede številčne udeležbe kot rezultatov tekem. Najboljši krajevni fizkulturniki bodo tekmovali za okrajno prvenstvo.

Okrajno podjetje Zidgrad je pričelo s stavbnimi deli. Okrajno podjetje Zidgrad v Postojni je pričelo z delom. Zaposlenih ima 40 delavcev, od katerih je 13 dovršilo z uspehom dvomesečni strokovni tečaj. Delavci so sklenili ustanoviti svojo sindikalno podružnico ter obljubili, da bodo zastavili vse svoje moči za prospeh in dvig podjetja. 8. t. m. je bila otvorjena tudi menza za sezonske delavce.

Za Dijaško Matico

Kot ustanovna člana Dijaške Matice sta pristopila tov. Joco Puhalj in Benedikt Sirk ter plačala ustanovnino po 10.000 lir. Tov. Milkovič Štefanija je darovala namesto cvetja na grob Antona Laca z Opčin 500 lir, tov. Vrše Franc iz Gropade je nabral med sovaščani 500 lir, tov. Kralj David iz Merč pri Sežani je daroval 500 lir. Za slovenski Dijaški dom v Trstu so darovali tov. Anton Pečar iz Trsta 200 lir, Miklavec Marija 300 lir, Pahor Marija 250, Goranc Frančiška 100 lir, Fonda Frančiška 100 lir, Jankovič Marija 100 lir, Meula Ivanka 100 lir, Cerkvenik Angela 100 lir, Placar Danica 100 lir, Rebula 500 lir.

Darovi za politične pripornike

Mestna komisija za politične pripornike je nabrala v zadnjem času naslednje prispevke: V IV. okraju so nabrali 11.101 lir, in sicer so od te svote nabrali v Škednju 4082; v gostilni Zin 1000; med jugoslovanskimi partizani v Škednju 1000 lir; pri Sv. Ani 1497; Kolonkovec 554; Prebenek 100; Ricmanje 2868.

Poleg tega je bilo nabranih še: V IV. okraju 9853 lir, v II. okraju 15.931 lir, v III. okraju 2038, Gropada 1800, Trebče 2235, Padriče 1100, Opčine 13.679, Lloydov Arsenal 2542, pivovarna Dreher 526, tovarna Kozmina 1000, ASIZZ Barkovlje 530, na Glavni pošti 674, v Glavni bolnici 60, ACEGAT 500, nabrano na blok 1125, tov. Dreina 125, ASIZZ Podlonjer 815, ASIZZ Kolonja 2095, ASIZZ Kontovel 923, I. okraj 6989, Nabrežina 4000, Prosek 3000, krožek Vicolo Ospedale 1056, tov. Sauli 60.

O velikonočnih praznikih je dobro uspela nabiralna akcija v vseh sektorjih in vaseh I., II. in IV. okraja. Nabrali so precejšno množino živil. Mestna komisija se v imenu političnih pripornikov vsem darovalcem najtopleje zahvaljuje.

Včeraj je po kratki bolezni, ki je bila posledica dolge internacije v Nemčiji, umrl v tržaški bolnici MIHAEL CELIHAR, oče naše tovarišice Lale Celihar.

Ob težki izgubi izrekamo tov. Lali in družini naše globoko sožalje.

Primorski dnevnik.

FIZKULTURA

Ljudski sportni teden 1. majskih prireditev

Nočni štafetni tek in tekma v hoji „Okrog Trsta"

Lahkoatletski odsek ZDTV priredi v okvirju 1. majskega ljudskega sportnega tedna v soboto 26. t. m. nočni štafetni tek za moštva in 4. maja tekmo v hoji «Okrog Trsta». Prinašamo oba pravilnika:

Nočni štafetni tek

Teka se lahko udeležijo vsa sportna društva in sportni odseki kulturnih krožkov z enim ali več moštvi. Vsako moštvo sestavlja po 6 atletov.

Prijavnino za posamezno moštvo znaša 50 lir in jo je treba plačati pri vpisu.

Prijave se sprejemajo do 20. t. m. večerno od 17.30 do 19. ure v prostorih ZDTV v ul. Machiavelli 13, II.

Proga bo sledeča: Trg Unità, obala Nazario Savra, trg Venezia, ul. A. Diaz, trg Unità, trg Goldoni, trg Garibaldi, ul. Pascoli, ul. Rossetti, ul. Battisti, ul. Carducci, ul. Ghega, obala 3. Novembra, trg Unità.

Nagrade: zmagovalno moštvo bo prejelo pokal 1. maja, drugo plasirano moštvo bo prejelo kolajno, tretje pa medaljo. Vsak posameznik pa bo prejel spominski znak.

Pritožbe s pritožbeno takso 200 lir se bodo sprejemale najkasneje eno uro po končani štafetni tekmi.

Prireditelj si pridržuje pravico spremembe proge.

Hoja «Okrog Trsta»

Tekme v hoji «Okrog Trsta» se lahko udeležijo vsi lahkoatleti, ki so pravilno vpisani v lahko-atletskem odseku ZDTV.

Prijavnina za vsakega atleta znaša 20 lir. Prijave se sprejemajo do 29. t. m. v prostorih ZDTV v ul. Machiavelli 13-II od 17.30 do 19. ure.

Proga bo sledeča: ul. Conti 11 (start), drevored Sonnino, ul. del Bosco, Sv. Vid, ul. Broletto, postaja Sv. Andreja, Barkovlje, ul. Udine, ul. Rittmeyer, ul. F. Severo, ul. Nizza, ul. Rismondo, ul. Rossetti, gostilna Spofford (cilj).

Nagrade: moštvo, ki bo imelo največ atletov, plasiranih na prvih desetih mestih, bo nagrajeno s pokalom, za drugo plasirano moštvo bo prejelo kolajno, tretje plasirano pa medaljo. Nagrajenih bo tudi prvih deset atletov.

Pritožbe s pritožbeno takso 200 lir se bodo sprejemale napkašneje eno uro po končani tekmi.

Start bo 4. maja izpred Delavske sportne zveze v ul. Conti 11 točno ob 9. uri.

Prireditelj si pridržuje pravico do spremembe proge.

Objave ZDTV

Odsek za košarko: Danes ob 21. uri bo na igrišču DSZ v ul. Conti 11 trening sledečih igralcev, iz katerih bo sestavljena okrožna reprezentanca v košarki: Kolar, Guadagnan, Apolonio (Rojanese); Ardesi, Viti, Kraissel, Verità (Sv. Marko); Melel, Stoka (Barkovlje); Krajnc (Skoljet); Miniussi (Skedenj); Skabar (Arsenal); Pigo, Indrigo (Sv. Vid); Purič (Rauber); Fabjan (DSZ).

Jutri ob 18.30 bo v prostorih ZD TV v ul. Machiavelli 13-II sestanek, ki se ga morajo udeležiti sledeči tovariši: Pirjevec Slavko (Primorje P), Ludvik Giordano (Bolniška blagajna), Santi Floriano (Sv. Marko), Sancin Karel (Skedenj), Musina Bruno (OMSA), Semec Anton (Costalunga), Borisi Narciso (Gretta), Lipori Alma (Kraljič) in Zerin Josip (Gaslini).

ALEKSANDER BECK; 89

VOLOKOLAMSKA CESTA

Nemci so se streljajoč približevali, toda tudi Donskih jih je pobijal iz mitraljeza, koseč drugega za drugim; ščitil je dolino ter zapiral najkrajšo pot za zasledovanje. Ranjen je bil z nekoliko kroglami, toda streljal je dalje, ne da bi občutil v srditosti boja, kako izgublja kri.

Izza Donskiha je začel regljati naš drugi mitraljez. Zdaj je ščitil godrnjavi Volkov, vodnikov namestnik, podporočnikov umik. Donskihu je uspelo, da je nekoliko stekel proti svojim, Toda krogle so ga dosegle in se je ponovno zrušil na zemljo. Toda Volkov je tolkel in tolkel s kratkimi in pogostimi rafali ter ni dovolil Nemcem, da bi se približali podporočniku, Borci so plazeč se izvlekli svojega vodnika in ga odnesli v gozd. Tam so podporočniku Donskihu obvezali sedem ran, ki so jih povzročile krogle, — a rane, na srečo niso bile smrtonosne. Mlajši vodnik Volkov — molčeč, strog v službi in v borbi, «pravičen človek», kakor so ga imenovali vojaki — je padel poleg mitraljeza.

9.

Tako so Nemci zavzeli vmesni prostor, ki nas je ločil od njih.

Seveda nisem jaz, komandant bataljona, poklican, da bi razkrival splošno situacijo pred Moskvo, makar samo v smeri Volokolamska.

Vendar bom, kršeč v tem primeru to naše pravilo, povedal o tem nekaj besed. Ko sem pozneje pregledoval dokumente o poteku borb panfilovcev, ki so bili določeni za muzej, sem prebral nekaj operativnih poročil štaba Rokosovskijeve armije, ki je branila volokolamski rajon. Poročilo od dva in dvajsetega oktobra se je glasilo: «Zvečer je nasprotnik dokončal koncentracijo glavnih sil na levem krilu naše armije, kakor tudi pomožnih sil zoper center armije.» Zoper center armije... Tiste dni je bil na tem sektorju v celem samo naš bataljon in dva sosedna poleg artilerije, ki nam je bila dodeljena.

Tri in dvajseti oktober

1.

Tri in dvajsetega oktobra zjutraj, ko se je komaj zasvitalo, se je nad nami prikazal nmeški avion za usmerjanje artilerijskega ognja. Krila tega aviona so pomaknjena nazaj kot pri komarju; rdečearmejci so mu nadeli vzdevek «grbavček».

Pozneje smo se privadili na «grbavce», naučili smo se sestreljevati jih; privadili smo se, da nas spoštujejo — drži se nekoliko vstran, komar! — toda to jutro smo prvikrat videli «grbavčka».

Nekaznovano je krožil pod nizkimi jesenskimi oblaki, včasih se je dotikal njihovega sivega roba, včasih se je spuščal — s pogašenim motorjem — v spirali, da bi nas opazoval z manjše višine.

V bataljonu ni bilo